

HART VAN DE STAD KRANT

Een uitgave van de Vereniging
voor de Pieters- & Academiewijk
en Levendaal-West

Inhoud:

Voegwerk gevels; Vuil op straat; Parkeren; Activiteiten voor kinderen; Hofje;
Najaarsbijeenkoms; Jubileum wijkvereniging, Kamerlingh Onnes Laboratorium;
Vinger aan de pols; Aalmarkt; De zuurpruim; Voor wie is deze krant?

Redactie:

Carlo van Praag
Ineke Stoop
Foto's: Jan Wieles en
Carlo van Praag

nummer 96
december 2000
oplage 2.600

De poortwoning van het Eva van Hoogeveenshofje (foto Carlo van Praag)

Ten geleide

Voor u iets anders doet, blader door naar pagina 8 van deze krant. Daar treft u een bon aan om u op te geven voor het feestelijke middagprogramma ter ere van het 25-jarig jubileum van onze vereniging. De rest van het feestprogramma is niet alleen voor de leden van de vereniging, maar voor alle wijkbewoners toegankelijk. Bent u beeldend kunstenaar en woont of werkt u in de wijk, dan kunt u meer doen dan alleen komen. U kunt in het kader van het jubileum een kunstwerk inzenden, dat op passende wijze zal worden geëxposeerd.

Verder in dit nummer zoals gewoonlijk aandacht voor het vuilnisprobleem en wat er tegen ondernomen kan worden. Ook de serie *wonen in hofjes* kan bogen op een nieuwe aflevering, ditmaal over het Eva van Hoogeveenshofje. Let ook op de tekening die onze informante, Bunny Soeters, speciaal voor deze krant maakte. Eén kunstwerk is dus al binnen.

Verder uitgebreid aandacht voor de renovatie van het Kamerlingh Onnes Laboratorium, de waarde van oud voegwerk activiteiten voor kinderen in de wijk (georganiseerd door de LWO) en de mogelijkheid uw ideeën over parkeren te ventileren.

Als u wilt weten wie deze wijkkrant krijgt en hoe u lid kunt worden van de wijkvereniging, kijk dan op de achterpagina.

Welvoeglijk

De waarde van oude dingen onderkennen we vaak pas als ze verdwijnen. Ogenschijnlijk onbenullige details blijken dan toch van belang te zijn. Een mooi voorbeeld daarvan vind ik de actie *Steenrijk of straatarm*. Onder dat motto ijverden enkele binnenstadbewoners enige jaren terug voor het behoud van oude straatstenen. Aanvankelijk was de algemene reactie: 'waar je je al niet druk om kan maken'. Toen menigeen beseftte dat de nieuwe roze bakstenen de oude steegjes toch wel erg misstaan (en dat oud bestratingsmateriaal op verdachte wijze uit de voorraden verdween), kreeg de actie succes.

Er is nog iets ogenschijnlijk onbenulligs, dat mij de laatste tijd steeds meer aan het hart gaat: het vernieuwen van voegen in het metselwerk van oude gevels. Hoewel dat erg duur is, worden er de laatste tijd in onze binnenstad veel gevels op deze wijze 'opgeknapt'. Wat goed zou je zeggen! Wat zonde zeg ik dan! Zelden zijn de oude, dunne voegen er echt slecht aan toe en toch worden ze breed uitgeslepen en vervangen door 'keurige' dikke witte voegen.

Het metselen met zulke dunne voegjes was een knap staaltje ambacht. Bakstenen werden vroeger met de hand gevormd en daarom was strak metselen moeilijk. Na de 17e eeuw kon men de stenen zo gelijkmatig vormen, dat strak metselen met ultradunne voegjes tot kunst kon worden verheven. Tegenwoordig kan die kunst slechts worden geëvenaard door de huidige machinaal gevormde stenen te lijmen. Zie de stalling bij station Lamenschans. Hieronder leg ik uit hoe men zulk fijn voegwerk kon maken.

Tot eind 19e eeuw was metselspecie meestal kalkmortel. Cement werd nog niet gebruikt. Het bindmiddel versteende door een chemische reactie met koolzuur uit de lucht. Deze reactie kan pas plaats vinden als water uit de specie verdwijnt en lucht de kalk bereikt. Het uit de mortel verdampende water laat poriën achter, waardoor de kalkmortel enigszins poreus en elastisch is (zoals toen ook de bakstenen). Dat verklaart waarom oude muren met cementloze mortel veel vervorming doorstaan, terwijl zettingen nieuwe muren met cementmortel doen breken. Het verdampende water laat aan de oppervlakte kalkdeeltjes achter, waardoor de kalkconcentratie daar veel hoger is dan dieper in de voegen. Op het ontstaan van zo'n kalkrijk *sinterlaagje* is overigens ook de fresco-techniek gebaseerd! Kalkspecie werd vroeger beter verwerkbaar gemaakt, door deze na aanmaken eerst geruime tijd *in de rot te leggen*. Bij het aanmaken werd er amper genoeg water toegevoegd aan de ongebluste kalk om deze te blussen (calciumoxide wordt dan calciumhydroxide) zodat men nog steeds poeder overhield. Tijdens het *rotten* raakt de eerste dagen ook het restant geblust. Na enkele maanden is de menging van kalk, zand en water zo goed geworden, dat de 'kalkpitten' zijn verdwenen en de specie een boterachtige substantie is geworden. Chinezen lieten voor de betere verwerkbaarheid hun porseleinaarde zelfs generaties lang *rotten!*

Men metselde met veel kalk: 1½ tot 3 delen op 1 deel zand. De schelpkalk was toen echter veel minder zuiver dan de huidige (bevatte veel 'grit', onvolledig gebrande stukjes schelp), zodat de mortel minder 'vet' werd dan nu bij dergelijke verhoudingen het geval zou zijn. In tegenstelling tot tegenwoordig, werden destijds de stenen voor het metselen flink nat gemaakt en de mortel zo droog mogelijk gehouden (mortel uit de *rotkuil* werd niet of amper verdund met water). Daardoor kromp de specie minder en bleven de poriën klein, zodat de droging en verstening mooi geleidelijk verliepen. Bovendien kon daardoor dunner worden gemetseld! In de 18e en 19e eeuw slaagde men erin om voegen te maken van maar 1 à 1½ mm dik, doordat men vrijwel geen zand te gebruikte. In plaats daarvan werd gezeefde schelpkalk (zonder grit) of kluitkalk vermengd met marmmermeel, afval van de steenhouwerij.

BURGERSDIJK & NIERMANS
• TEMPLUM SALOMONIS •

BOEKHANDEL • ANTIQUARIAAT
VEILINGHUIS
 SINDS 1894

NIEUWSTEEG 1, 2311 PW LEIDEN • 071 • 512 10 67
 WEB-SITE WWW.B-N.NL

Tegenwoordig schuift men vrij natte specie met een voegspijker van een vlak bord de voegen in. Vroeger kneedde men een kluitje van vrij droge specie tot een bal, waarvan met de voegspijker telkens een klein stukje werd afgenomen en precies in de voeg gezet. Men gaf de voegen een *dagstreep* (een rechte groef, getrokken door een *dagge*, dat ooit dolk betekende) of men sneed de voegen (resultierend in *knipvoegen*).

Tot zover de toelichting. Let er maar eens op, hoe perfect vele gevels van voorname huizen van eind 17e tot eind 19e eeuw gemetseld en gevoegd zijn, vooral aan de Breesstraat en het Rapenburg. Dan zal u ook opvallen hoe grof 'opgeknapt' voegen zijn geworden.

Gelukkig vervangt men knipvoegen nu ook door knipvoegen en smeert men de uitgeslepen voegen dan niet meer 'platvol'. Toch kan men zich meestal beter beperken tot de werkelijk nodige kleine reparaties, zo onopvallend mogelijk. Het is immers zonde als de uitingen van verfijnde ambachtelijkheid verloren gaan door de drang om alles 'netjes' te maken?

Er zijn onder de lezers van deze krant vast personen die dit ook ter harte gaat en/of die nog interessante toevoegingen hebben op dit artikeltje (concrete voorbeelden, gerichte acties). Laat het de redactie dan weten!

H.D. van Gelderen, wijkbewoner

Bron: 'Behoud en herstel' van C.F. Janssen, uitgegeven door Fibula - Van Dishoeck in 1980

Een schonere wijk

Zwerfvuil, open vuilniszakken etc, we hebben het er veel over en we storen ons eraan. Tijdens de laatste algemene ledenvergadering was het een belangrijk onderwerp van gesprek. Voor de zomervakantie is er nog een actie geweest vanuit de gemeente (waarbij bezems werden uitgedeeld) om de wijk schoner te krijgen. Het lukt niet erg, behalve misschien in sommige straten waar de bewoners zelf het heft in handen nemen. Leiden is, ook in vergelijking met vele andere steden, vaak een smeerbeol.

Het kan wel schoon. We hoeven maar te denken aan het bezoek van de Koningin aan Leiden. Natuurlijk, het heeft veel gekost, maar voor het eerst sinds lange tijd waren de straten van de Pieterswijk (ja vooral daar) goed geveegd en nergens stonden uitpuilende prullenbakken of containers omringd door afval. De dienst milieu liet het volgende weten. Het schoonmaken (vooral het mechanisch vegen) voorafgaand aan het bezoek van de Koningin ging makkelijk en snel mede omdat de straten autovrij waren. Waarom gaan we als wijk hier niet mee door en regelen zelf, natuurlijk in overleg met de gemeente, straten periodiek autovrij te maken om het schoonmaken te vergemakkelijken. Het schoonmaken wordt goedkoper door de tijdwinst en gebeurt beter omdat men makkelijker overal bij kan.

Ik sta open voor uw reacties.

Hans Slot

Wij helpen elke week honderden mensen

aan het werk!

Zullen wij ook voor u

aan het werk gaan?

Luba Leiden
Kort Rapenburg 10,
tel. 071-5140341

Luba
Uitzend
Buro
LUBA

**LUBA . MENSEN WAAR JE
WAT AAN HEBT .**

ALLEEN AL OM DE SERVICE

van Berge en Gouwen B.V.

LEIDEN, AALMARKT 12-14-15-16, TEL.: 071-5121782
SPECIAALZAAK IN AUDIO-VIDEO-FANTASIE-DEWEG-DE-LEIDEN-REINHOUTJEN

Raad wil nieuwe wapens tegen zwerfvuil

Verschillende fracties weigeren zich neer te leggen bij het ontmoedigende gegeven dat de stad steeds vuiler wordt, ook al wordt er steeds meer en beter schoongemaakt. De PvdA, D66, LWG/De Groenen en de VVD spoorden gisteravond in de raadscommissie wijkbeheer wethouder Laurier aan de strijd tegen het zwerfvuil en de hondensoep met nieuwe wapens in te gaan.

El Houari (PvdA) pleitte ervoor om de verspreiders van de gratis ochtendkranten Spits en Metro, waarvan het station en omgeving dagelijks zijn vergeven, hun eigen rommel te laten opruimen. Ook wil hij een straffere aanpak van graffiti, vooral als het om seksistische en racistische teksten gaat. De politie moet beter haar best doen om de verfspuiters in hun kladden te grijpen.

Ook wil de PvdA'er dat de gemeente een agressief tv-spotje laat maken dat op indringende wijze niet te tolereren gedrag van eigenaren van honden aan de kaak stelt. Op de wensenlijst van El Houari prijkt voorts een poepzuiger. D66'er Bos wil een vergelijkbaar apparaat uitproberen, maar dan voor kauwgom. En volgens VVD'er Van Gruting zijn de afvalbakken in de stad te klein. „Er zijn er wel veel van, maar ze zijn altijd vol als ik ze zie.” Ook pleitte de liberale voor een ander vuilophaalschema in de binnenstad. Om op tijd te kunnen zijn, zetten nu veel binnenstadbewoners hun afval voortijdig op straat. Honden, katten, meeuwen en studenten, scheuren de zakken open, volgens Van Gruting.

Vlasveld van LWG/De Groenen noemde het onterecht dat de binnenstad beter wordt schoongemaakt en van meer afvalbakken is voorzien dan de buitenwijken. „In die wijken wonen de meeste mensen. We moeten de stad niet alleen maar voor de toeristen willen schoonhouden.”

Wethouder Laurier kondigde een overlegronde aan met ondernemers in de stad. De directeur van de dienst milieu en beheer begint binnenkort aan deze besprekingen die vooral zijn bedoeld om duidelijke afspraken te maken over 'elkaars verantwoordelijkheden'.

Wim Koevoet
(uit Leidsch Dagblad, 1 november 2000)

Opruiming

Sinterklaas en Kerstmis komen al weer dichterbij. Dat betekent dat de jaarwisseling niet lang meer op zich laat wachten. Zo begint de brief van de gemeente aan het wijkbestuur. De gemeente vraagt in deze brief aandacht voor de jaarwisseling. De jaarwisseling is een vrolijk gebeuren, maar wel een die voor een hoop troep zorgt. De gemeente doet natuurlijk haar best om deze rotzooi zo snel mogelijk weer op te ruimen. Toch kan zij wel wat hulp gebruiken. U kunt bijvoorbeeld uw eigen stoepje schoonvegen. De dienst Milieu en Beheer stelt hiervoor spullen beschikbaar. Deze had u kunnen bestellen door contact op te nemen met deze dienst. Er staat inderdaad had, want dat had u voor 15 december moeten doen. Het verschijnen van de wijkkrant maakte het niet mogelijk dit eerder bekend te maken. Toch willen het bestuur u mede namens de gemeente oproepen op 1 januari de bezem, stoffer en blik te hanteren. Dat is meteen een goed moment om uw buurtbewoners te feliciteren met het nieuwe jaar.

Parkeren in Leiden

Parkeren in Leiden is een probleem, Leiden heeft een zwak parkeer-imago. De gemeente wil hier wat aan gaan doen en heeft een onderzoeksbureau opdracht gegeven een parkeerplan op te stellen. Een bestuurslid van de wijkvereniging, Arjan Bosman, heeft onlangs gesproken met een van de onderzoekers. Onderwerpen in dit gesprek: hoe parkeren, wanneer parkeren, uitbreiding parkeerterreinen aan de Haagweg, etc.

Wij hebben met de betreffende onderzoeker afgesproken dat wij in deze krant aandacht zouden besteden aan het parkeren en de wijkbewoners zouden oproepen om hun mening te geven. Uw mening kan dus van invloed zijn op het uiteindelijke parkeerplan. Daarom roept het bestuur u op om uw mening kenbaar te maken. Dat kan door middel van een briefje of een e-mail (zie colofon van deze krant op de achterpagina). Wij zorgen ervoor dat dit bij de onderzoekers terecht komt. De inspraakrondes zouden in april 2001 plaatsvinden. Het is dus zaak om ruim voor die datum met uw ideeën en/of mening te komen.

Vrijwilligers Spelenkar

Ik ben Merijn Goeman en sinds november de nieuwe Kinderwerker bij de Leidse Welzijnsorganisatie in Stadsdeel Midden. Mijn belangrijkste activiteiten zijn het organiseren en uitvoeren van het project Spelenkar.

De Spelenkar is een klein geel bakkerswagentje vol met speelgoed, waarmee kinderen tot 12 jaar gratis kunnen spelen. Doel van het project is om kinderen een aantrekkelijke en veilige speelgelegenheid te bieden. De Spelenkar zal na schooltijd vier middagen per week actief zijn, elke dag van de week in een andere buurt in Stadsdeel Midden. De Spelenkar heeft enkele maanden stilgestaan, maar nu willen we weer zo snel mogelijk gaan rijden. Dat kan echter alleen met de inzet van een aantal enthousiaste vrijwilligers. We hopen daarom van harte dat we op jouw hulp kunnen rekenen.

Kun jij goed met kinderen omgaan? En heb je regelmatig een middag vrij? Word dan nu vrijwilliger bij de Spelenkar !!!

Voor meer informatie contact opnemen met: Merijn Goeman (Uiterstegracht 45, ☎ 5126136), of via buurthuis de Pancrat, (☎ 5126243) of buurthuis het Schippertje (☎ 5219869). Geef even je naam en telefoonnummer door en ik bel je zo snel mogelijk terug.

Ook interieur artikelen
en zijden bloemen

HOSMAN Bloemsierkunst

Breestraat 115, tel. 5121192, t.o. het Stadhuis

**Zonder dat uw of onze burens daar last van hebben
verzorgt danssalon In Casa uw borrel of feest
vanaf 50 personen**

Lammermarkt 100 - Leiden
Tel. 071-5130445 / 5124938
Fax 071-5143956
<http://www.xs4all.nl/~incasa>

Bedrijfsevenementen
Personeelsfeesten
CD/muziek - presentaties
Dealer/bedrijfsdagen
Produktpresentaties
Themafeesten/modeshows
Recepties/bruiloften
Afstudeerborrels/feesten
Jubilea/reunies

Activiteiten in de Kerstvakantie

In de eerste week van januari 2001 organiseert de LWO vakantieactiviteiten voor kinderen en tieners. Het programma ziet er als volgt uit:

Woensdagmiddag 3 januari: discobowlen
13.00 - 15.00 uur voor kinderen van 6 t/m 10 jaar
15.00 - 17.00 uur voor tieners van 11 t/m 15 jaar
We gaan een uur bowlen en dan met z'n allen eten; kosten: f 5,— per persoon. Voor kinderen wordt vervoer geregeld
(Meer informatie over het verzamelen te krijgen bij de buurthuizen de Pancrat en het Schippertje.)
De tieners worden om 14.45 uur bij de bowlingbaan Menken verwacht: Boshuizerlaan 1.

Donderdagmiddag 4 januari: schaatsen
9.30 - 12.00 uur voor kinderen van 8 t/m 15 jaar
Kosten: f 2,50 voor wie zelf schaatsen meeneemt, f 5,— voor wie schaatsen moet huren.
Voor kinderen t/m 11 jaar wordt vervoer geregeld.
(Meer informatie over het verzamelen te krijgen bij de buurthuizen de Pancrat en het Schippertje.)
De tieners vanaf 12 jaar worden om 9.30 uur bij de Schaatsbaan verwacht: Vondellaan 41.
Handschoenen verplicht!

Donderdagavond 4 januari: pyjamadisco
19.00 - 20.00 voor kinderen van 4 t/m 8 jaar
Plaats: buurthuis 't Schippertje; kosten: f 1,—.
Pyjama verplicht.

Vrijdagmiddag 5 januari: theater "Toni en Sabina Prestolino Show"
14.00 - 16.00 uur voor kinderen van 4 t/m 8 jaar
Plaats: buurthuis de Pancrat; kosten f 1,—.

Wie wil meedoen moet zich zo snel mogelijk aanmelden en betalen (de officiële sluitingsdatum was 22 december, net voor het verschijnen van deze krant) bij buurthuis de Pancrat (Middelste-gracht 85, ☎ 5126243) of buurthuis het Schippertje (Oosterstraat 16, ☎ 5219869).

FIRMA DE GEUS

Specialiteiten: Boerenkass - Wijnen - Dieetartikelen

DOEZAstraat 8 - 2311 HB - LEIDEN

Het Eva van Hoogeveenshofje

Het Eva van Hoogeveen(hofje), gelegen tussen Rapenburg, Doelensteeg en Doelengracht, werd gebouwd in de jaren 1653-1655 naar een ontwerp van stadsarchitect Arent van 's-Gravesande. Eva van Hoogeveen had bij testament bepaald dat een deel van haar erfenis bestemd zou worden voor de huisvesting van 'eerlijke' alleenstaande vrouwen van 40 jaar of ouder. Het hofje omvat 12 huisjes die in twee rijen van zes spiegelbeeldig tegenover elkaar zijn geplaatst met in de middenruimte een tuin. Het in 1655 gebouwde poorthuis aan de Doelengracht is vermoedelijk niet door 's-Gravesande ontworpen, want die was inmiddels als stadsarchitect ontslagen. Dit poorthuis is volgens het boek *Leidse Hofjes* van Leermakers en Welling getooid met een van de weinige ongeschonden tuitgevels in Leiden. 'In de regentenkamer op de eerste verdieping staat een fraaie schouw met

Schouw in poorthuisje (gewassen pentekening, Bunny Soeters)

twee halfzuilen die met guirlandes versierd zijn. Boven de schouw hangt nog het originele portret van Eva, in olieverf geschilderd door Joris van Schooten. Het hele regentenhuis is nu echter verhuurd en derhalve niet meer voor publiek toegankelijk' (p.92).

Dat klopt, want hier woont sinds december 1984 Bunny Soeters, mijn informante in dit geval, en genoemde fraaie schouw siert haar woonkamer (zie bijgaande tekening). Persoonlijke omstandigheden noopten Bunny die destijds de 40 jaar inderdaad was gepasseerd, tot het zoeken van een niet al te prijzige huurwoning. Het op de Doelengracht uitzijnde poorthuis was te huur voor f550 per maand en zij maakte graag gebruik van de gelegenheid. Die huur bedraagt inmiddels bijna f1000. Het poorthuis telt 3 verdiepingen en meet op de beide eerste verdiepingen 6,5 bij 3,80 meter. Het is klein, maar statig als een herenhuis. Voor haar werk als beeldend kunstenaar (op dit moment exposeert zij in Ars) vindt Bunny in het poorthuis onvoldoende ruimte. Zij huurt een atelier elders in de stad.

Het poorthuis biedt via een monumentale poort (tevens Bunny's voordeur) toegang tot het eigenlijke hofje, maar deze toegang is nu dus doorgaans afgesloten. De andere, meestal wel geopende, ingang van het hofje is in de Doelensteeg Deze ingang is eveneens gemarkeerd door een fraai versierde poort met daarboven in het Latijn een lofrede op de stichtster en een serie familiewapens.

Het hofje werd gerenoveerd in 1739 en nogmaals in 1983/'84, vlak voordat Bunny zich er vestigde. Deze laatste renovatie omvatte een aantal geriefsverbeteringen. De huisjes werden onder meer voorzien van moderne keukens en douche/toiletruimten. Bij die renovatie werd de tuin juist weer teruggebracht naar het oorspronkelijke 17e-eeuwse ontwerp.

Drie regenten dragen zorg voor het beheer. Het onderhoud is volgens Bunny goed; op klachten wordt snel gereageerd. De toewijzing van de woningen geschiedt door de regenten met inachtneming van het puntensysteem dat daarvoor in de gemeente Leiden geldt. Je hoeft geen vrouwelijke 40-plusser meer te zijn om te worden toegelaten.

Poort Doelengracht (foto Carlo van Praag)

Oorspronkelijk was er een intensief contact tussen de bewoners met feestjes en al, maar dit sociaal verkeer is thans verwaterd. Bunny kent niet eens meer alle bewoners. Van de oudgedienden uit 1984 zijn er dan ook nog maar enkele over.

Ik verlaat het hofje weer via Bunny's voordeur aan de Doelengracht. Als je met de rug naar het poorthuis toegekeerd staat, valt er heel wat minder te genieten. De nieuwbouw aan de overzijde van de gracht zal in de vroege jaren tachtig wel als fris en vooruitstrevend hebben gegolden. Ik houd het op constructief vandalisme. Een stroming die nog volop leeft, vrees ik!

Carlo van Praag

Leids schilder- en tekengenootschap
"ARS AEMULA NATURAE"
 Dag- en avondkursussen

- akwarelleren
- modeltekenen
- boetseren
- tekenen
- etsen
- schilderen

Pieterskerkgracht 9, Leiden
 Inlichtingen, tel.: 071-514 07 84

Najaarsbijeenkomst

Ton Huiskens van de Stichting Werken aan de Stad in was gastspreker op de najaarsbijeenkomst van de wijkvereniging in de Hortus op 8 november 2000. Hij schetste een beeld van de ideale wijkorganisatie, met aandacht voor verschillende typen organisaties, de relatie met de gemeente en de mogelijkheden die actieve bewoners hebben als producent en consument van leefbaarheid en woonkwaliteit.

Enkele tientallen wijkbewoners hadden de moeite genomen om, ondanks het voetbal op de tv en de gestage regen op straat, naar de Hortus te tijgen en zij werden niet teleurgesteld. Op zeer animerende wijze gaf de inleider aan de hand van allerlei kleurrijke voorbeelden zijn werkwijze aan. De Rotterdamse volksbuurten waaraan deze voorbeelden waren ontleend, verschillen nogal van onze eigen wijk, zoals de inleider zelf fijntjes liet doorschemeren. Desalniettemin kent elke wijk zijn problemen (bij voorbeeld in relatie tot de gemeentebestuurders) en kent elke wijk zijn sterke en zwakke punten. Hoe kun je de sterke punten optimaal benutten? Hoe kan je de tegenpartij in een gesprek overreden? Er zijn subtiele en minder subtiele methoden. Je kunt bij voorbeeld het vrouwelijk schoon in de wijk afvaardigen in zo'n gesprek om de grotendeels mannelijke bestuurders en andere autoriteiten ontvankelijk te maken voor een bepaald standpunt (uw verenigingsbestuur neemt deze methode verder in studie en zal er zo mogelijk mee experimenteren). Daarnaast ging hij in op het zoeken naar allianties (denk maar eens aan de Amerikaanse nazaten van de Pilgrim Fathers die zie via de ruïne op het Vrouwenkerkplein en Albert Heijn met het Aalmarktproject bemoeien) en het nut en het belang van klagen (bij de gemeente, maar ook bij uw eigen verenigingsbestuur).

Huiskens kwam met dermate veel ervaringsmateriaal dat hij tenslotte moest worden gestuit. Anders was de zaal onvoldoende aan bod gekomen. Na de pauze ontstond toen alsnog de beloofde discussie. Het bestuur zal op de volgende ledenvergadering de interesse peilen voor andere onderwerpen voor bijeenkomsten.

Arjan Bosman en Carlo van Praag

FEESTPROGRAMMA 25 JAAR WIJKVERENIGING ZATERDAG 21 APRIL 2001

In 2001 zal nummer 100 van de Wijkkrant verschijnen. 25 jaar geleden begon het. De aanleiding waren de plannen rond een speelterreintje op de Pieterskerkgracht en het bestemmingsplan voor het gebied. Een aantal wijkbewoners verenigde zich in wat nu, 25 jaar later, de Wijkvereniging Pieters- en Academiewijk en Levendaal-West is. Genoeg redenen voor een feestelijke bijeenkomst met een algemeen programma waarbij alle wijkbewoners welkom zijn, alsmede een programma voor de leden van de wijkvereniging in het bijzonder.

Het voorlopig programma voor zaterdag 21 april (noteer het vast in uw agenda!!):

Voor alle wijkbewoners:

- 12.00 uur *Het heft in eigen hand*
25 jaar bewoners inbreng
In de omgeving van de Pieterskerk (precieze plaats wordt later bekend gemaakt)
- 13.00 uur *Water in verleden, heden en toekomst in de Wijk* (opening expositie)
Gemeentearchief en het Hoogheemraadschap stellen hun materiaal ten toon. De tentoonstelling zal een maand open zijn.
- 13.45 uur Start winkel/kunst route.

Voor leden van de wijkvereniging:

14.00 - 16.30 uur, middagprogramma bestaande uit drie onderdelen (naar keuze).

- A Rondwandeling met het accent op bijzondere historische zaken in de wijk.
- B Roeiboottocht (max. 4 personen per bootje)
motto: 'waterhuishouding in de wijk gezien vanaf het water'.
- C Rondwandeling langs 'moderne' markante punten in ons stadsdeel.

Voor dit middagprogramma kunt u zich vooraf opgeven (zie bon). Graag programmaonderdeel en aantal personen vermelden. Niet-leden kunnen via deze bon ook lid worden van de vereniging.

Voor leden, wijkbewoners, en genodigden:

- 17.00 uur Receptie in Ars Aemula Naturae (Pieterskerkgracht).
Tijdens de receptie wordt er bij de speeltuin op de Pieterskerkgracht straattheater

En verder:

Een krant over 25 jaar Wijkvereniging: stukjes en foto's van de afgelopen 25 jaar.

De winkellkunst route in de wijk.

Van 21 april tot 21 mei stellen wijkwinkels ruimte beschikbaar aan kunstenaars om een object te exposeren. Kunstenaars die belangstelling hebben kunnen zich nog opgeven bij Ton van Noort (☎ 5123113) of Ruud Breedveld (☎ 5128597).

Bij deze geeft

naam:
telefoon:
adres:
postcode: plaats:
e-mail:

zich op voor het middagprogramma van de jubileumbijeenkomst op 21 april 2001 (één onderdeel aankruisen)

- A (historisch zaken)
 B (boottocht)
 C (moderne, markante punten)

Aantal personen: (aantal invullen)

- Ondergetekende is nog geen lid van de Vereniging voor Pieters- en Academiewijk en Levendaal-west, maar meldt zich hierbij aan als lid/donateur en verklaart de contributie/donatie ad f te hebben overgemaakt op giro 366 44 16 van de vereniging.
- Ondergetekende is al lid van de vereniging.

Leiden, (datum). (handtekening)

De contributie bedraagt per jaar f 10 per gezin of f 7,50 voor eenpersoonshuishoudens.

Afgeven bij een van de bestuursleden of zenden aan Postbus 11016, 2301 EA Leiden
U kunt zich ook per e-mail aanmelden:
hart.van.de.stad@eudoramail.com

Kamerlingh Onnes laboratorium vanaf de Steenschuur (foto Jan Wieles)

Bouwplan Kamerlingh Onnes

Plan

De universiteit is van plan om in het nu leegstaande Kamerlingh Onnes laboratorium, begrensd door Steenschuur, Nieuwsteeg, Zonneveldstraat en Langebrug, de faculteit Rechtsgeleerdheid te vestigen. Deze is nu verspreid over 8 gebouwen in de stad. De faculteit telt ongeveer 200 medewerkers en tussen 3500 en 4000 studenten). Het Kamerlingh Onnes dient daarvoor echter wel te worden verbouwd. De faculteit heeft behoefte aan 13.000 m² gebruiksoppervlakte. Met wat aanpassingen is dat volgens de universiteit en de architect, prof. Ruijsseenaars, in het laboratorium te realiseren.

Het Kamerlingh Onnes Laboratorium aan de Steenschuur, uit 1856, is een rijksmonument. Het wordt gerestaureerd en krijgt de hoofdingang aldaar. Het onderste gedeelte van het dak, boven de kroonlijst, wordt opgetild en voorzien van raampjes. Ook in de kroonlijsten komen raampjes. De fietsenstalling is verdiept langs de Steenschuur gedacht. Centraal in het complex komt de bibliotheek. Daarvoor krijgt het binnengebied een overkapping met daarin ramen. De bestaande oude gebouwen op de binnenplaats worden voor de nieuwe overkapping gesloopt.

Drukkerij • Zetterij • Reproservice

van der Linden

OFFSET • LICHTDRUK • FOTOCOPIË • LEIDEN

Vliet 4^a-6 2311 RE Leiden Tel. 071-5120815 Fax 071-5133006

Aan de Zonneveldstraat, op ongeveer 80 cm. voor de bestaande gevel, komt een wand van staal met een houten latwerk. De bestaande dakopbouw op dit gedeelte van het gebouw verdwijnt. Er komt een nieuwe opbouw, die bestaat uit twee lagen met een naar de Zonneveldstraat toe enigszins gebogen aflopend dak. Het gebouwdeel langs de Langebrug wordt vervangen door nieuwbouw met een markering van de hoek Steenschuur/Langebrug, uitgevoerd in glazen bouwstenen.

In het bestemmingsplan Pieterswijk is voor het complex de bestemming *universitaire doeleinden* aangegeven. De rechtenfaculteit past hierin. Wel zijn er enige strijdigheden met het bestemmingsplan:

- de bouwhoogte aan de zijde van de Langebrug en de Zonneveldstraat;
- de overkapping van het binnengebied;
- enige overschrijdingen van de rooilijnen.

Met het volgen van een procedure ingevolge art. 19, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) is vrijstelling van het bestemmingsplan mogelijk. Indien alle procedures voorspoedig verlopen start de bouw begin 2001 en duurt vervolgens ca. 18 maanden.

Inspraakreacties op het bouwplan

Van half juni tot half juli heeft een verzoek om vrijstelling, c.q. aanvraag voor een bouwvergunning, voor de eerste maal ter inzage gelegen. Door enige omwonenden en de wijkvereniging is een visie op het bouwplan gegeven. Daarbij werden op veel punten bezwaren tegen het bouwplan geuit.

RIJSTTAFELN IN
INDONESISCH RESTAURANT

ANAK BANDUNG

WELlicht de lekkerste rijsttafel

Dagelijks geopend van 17.00 -23.00 uur.
GARENMARKT 24A, 2311 PJ LEIDEN
TELEFOON 071-512 53 03

Hoewel omwonenden meerdere of mindere mate zelf overlast zullen ondervinden (minder zon, stukje speelruimte weg, meer drukte e.d.), was een belangrijke drijfveer om bezwaar te maken gelegen in de onaanvaardbare aantasting van een stukje binnenstad dat geldt als extra beschermd stadsgezicht. Er is veel te doen geweest over het bouwplan voor de hoek Rapenburg / Nieuwsteeg van architect Veldman, maar de plannen voor het Kamerlingh Onnes laboratorium zijn aanzienlijk erger. Zo is het plaatsen van ramen in dak en daklijst van de gevel aan de Steenschuur een grove aantasting van een nog vrij gaaf Rijksmonument. Iets soortgelijks is door dezelfde architect gedaan bij het ministerie van Economische Zaken in Den Haag. Hoewel daar nog niet eens raampjes in de daklijst zijn geplaatst, is de hele gevelbeëindiging verpest. Bijgaande foto moge dit illustreren.

Ministerie Economische Zaken, Den Haag (foto Jan Wieles)

In de "Structuurschets Kamerlingh Onnes Laboratorium en omgeving" (juni 2000) van de gemeente staat: "Belangrijk voor de omgeving is dat nieuwbouw en verbouwing aansluiten bij de omgeving voor wat betreft verhouding, parcellering en bouwmaterialen." (pg. 2). Daaraan voldoet het bouwplan in ieder geval niet voor wat betreft de geplande "Gammaschutting" aan de Zonneveldstraat en de hoogte en het materiaal van de nieuwbouw Langebrug / Steenschuur. Een wand van hout en staal aan de Zonneveldstraat sluit niet aan bij de omgeving. Hetzelfde geldt voor de nieuwbouw aan de Langebrug / Steenschuur. Gepland is daar een vrij fors gebouw. Het begint vrijwel recht tegenover de Boomgaardsteeg en eindigt met een boog pal naast het oude laboratorium. Het zou in glasstenen worden uitgevoerd en over de hele lengte de hoogte aanhouden van de goot van het oude laboratorium. Afgezien van het feit dat het

materiaal niet aansluit bij de omgeving, is de nieuwbouw ook twee maal zo hoog als de bebouwing in de huidige situatie. Deze glaskolos contrasteert sterk met het oude laboratorium, maar ook zal hij in hoge mate de zichtlijn vanaf Rapenburg en Steenschuur naar de oudbouw van de Sociale Dienst en Lodewijkkerk verstoren; de toren zal van daaruit nauwelijks meer zichtbaar zijn.

Tenslotte nog het idee om twee verdiepingen boven op het laboratorium aan de Zonneveldstraat te zetten. Daarmee wordt een gebouw dat toch al disproportioneel ten opzichte van zijn omgeving is, nog groter gemaakt. Dat betekent dat het gebouw nog meer boven zijn omgeving uitsteekt en van nog meer plaatsen het zicht zal bederven.

Commentaar gemeente

Op de inspraakreacties is op 19 september door Burgemeester en Wethouders een commentaar vastgesteld. In dat commentaar werden alle gemaakte bezwaren terzijde geschoven. De overschrijdingen van het bestemmingsplan worden acceptabel geacht.

Ik vind dit commentaar zeer onbevredigend. B&W gaan niet in op een aantal bezwaren en voorts is het op een aantal punten onjuist, niet steekhoudend of niet ter zake doend. Je voelt je ook niet serieus genomen met opmerkingen in het commentaar zoals "De voorzetwand is bijna op te vatten als een abstracte rij leilinden (weliswaar zonder bladeren)."

Het commentaar van B&W was voor mij en enige andere omwonenden aanleiding onze bezwaren te handhaven en deze eind oktober opnieuw naar voren te brengen in een tweede inspraakronde. De daarin naar voren gebrachte zienswijzen zullen eerst, naar verwachting in januari 2001 in de raadscommissie Ruimtelijke ordening, Wonen en Verkeer worden behandeld, alvorens de vereiste verklaring van geen bezwaar bij Gedeputeerde Staten van de provincie wordt aangevraagd.

Lid A.N.V.O.
Hans van Schie Breestraat 140 2311 CX Leiden Tel. 071-512 22 13

Foeilelijk gebouw aan de Zonneveldstraat (foto Jan Wieles)

Conclusie

Alles bijeen is het een tamelijk onzalig bouwplan. Het is mooi dat gemeente en universiteit een nieuwe bestemming voor het laboratorium hebben gevonden. Maar in deze vorm betekent het plan een grote aanslag op een stukje historische binnenstad. Je krijgt de indruk dat kostenoverwegingen een zeer belangrijke rol hebben gespeeld bij dit bouwplan: bijvoorbeeld het idee een schutting voor het inderdaad foeilelijke gebouw aan de Zonneveldstraat in plaats van de gevel van dat gebouw op te knappen en het niet gebruiken van de kelders, omdat dat te duur is. Kennelijk was de ruimte in het laboratorium toch niet groot genoeg voor de faculteit, anders zou de opbouw op het laboratorium aan de Zonneveldstraat niet nodig zijn. Misschien is het een suggestie de nieuwbouw van de sociale dienst aan de Langebrug, die op termijn vrijkomt, bij de herhuisvesting van de juridische faculteit te betrekken en een aantal van de nu geplande ingrepen in het bouwplan achterwege te laten.

Laten we hopen dat de Gemeenteraad of een andere instantie, zoals b.v. de Rijksdienst voor de Monumentenzorg dit de bouw volgens het huidige plan nog zal verhinderen.

J. Wieles

ITALIAANSE KLEERMAKERIJ

Sartoria d' Alessandro

handgemaakte kostuums, kostuums op maat
 nieuwe rij 35 leiden 071-5147565

Mannen in witte pakken?

Niet alleen de verbouwing, maar ook de sanering van het Kamerlingh Onnes Laboratorium heeft heel wat voeten in de aarde. Onder omwonenden was onrust ontstaan over de schadelijke stoffen die in en onder de gebouwen zitten en over de verwijdering ervan. Daarom had de gemeente met een aantal betrokkenen (aannemer e.d.) een informatie-avond georganiseerd op 27 november jl. Het blijkt dat er olie, kwik en zware metalen in de grond zitten. Nadat die stoffen waar mogelijk zijn verwijderd, zal de grond worden geïsoleerd. Het grondwaterpeil is zo diep dat het grondwater naar verwachting niet wordt aangetast.

Bovengronds zit er nogal wat asbest, grotendeels in het gebouw aan de Zonneveldstraat, in vensterbanken, deuren, luchtkanalen. Dit zal professioneel worden opgeruimd, onder meer door in speciale kabinen te werken met onderdruk, zodat er geen asbestdeeltjes vrijkomen. De verwijderaars zelf zullen natuurlijk ook beschermd zijn: u zult er dus misschien wel eens mannen in witte pakken met maskers op tegenkomen. Het werkverkeer wordt zo min mogelijk via de Nieuwsteeg en de Zonneveldstraat geleid, en op de Steenschuur geconcentreerd. De werkzaamheden zullen de hele winter in beslag nemen.

De opzichter van het werk, de heer Audier, zal ook gedurende de werkzaamheden elke vrijdag tussen 14 en 15 uur in de bouwkeet in de Nieuwsteeg te vinden zijn voor uw vragen of informatie. De bouwvergunning voor het complex is nog niet verleend, maar de bezwaren die het bestuur van de wijkvereniging had gemaakt zijn niet ontvankelijk verklaard. Drie andere bezwaarschriften zijn nog niet beantwoord. Het bestuur zal in de commissievergadering waar dit plan wordt behandeld mondeling zijn standpunten duidelijk maken.

Voor informatie en vragen kunt u bellen:

- ☎ 5165811 B. Lamers (gemeente)
- ☎ 0172-619344 K. Speksnijder (PRC
Bouwcentrum) ;
- ☎ 5163381 mw. M. Schellart (GG&GD);
- ☎ 06-50277889 dhr. Audier

Franceline Hendrikse-Pompe

Vinger aan de pols

Over de *Aalmarktplannen* is weinig nieuws te melden, maar elders in deze krant vindt u informatie over de laatste brief die het bestuur aan de gemeente heeft geschreven. De gemeenteraad is akkoord gegaan met de plannen en waarschijnlijk wordt er in het eerste kwartaal van 2001 meer bekend. De projectontwikkelaar MAB had architectenbureau PRO al een schetsontwerp voor het Aalmarktgebied laten maken, dat is uitgelekt en heeft tot veel consternatie geleid. Dit bureau realiseert op het ogenblik in Leiden vlak achter het NS-station een hoog kantoorgebouw en een aantal lagere kantoorgebouwen. Ieder oordele voor zichzelf!

Wat betreft *Binnenste Beter*: vanaf half december ligt een concept voor de bestrating van Pieterskerkhof, Kloksteeg, Herensteeg, Salomonssteeg en Nieuwsteeg ter beoordeling bij wethouder Hilbrand. Zodra hij het goedkeurt, kunnen wij het inzien. Wij zullen u op de hoogte houden.

Op 8 november jl. werd bekend dat de bouwplannen ontworpen door architect Veldman voor de instrumentenmakersschool op de *hoek Rapenburg/Nieuwsteeg* door de gemeente zijn afgekeurd. De eigenaar van het pand zal met een andere architect in zee gaan.

Er is een bouwvergunning aangevraagd om van de voormalige islamitische slagerij op het *Noord-einde (hoek Varkensmarkt)* een restaurant te maken.

In de vroegere universitaire mensa (Kaiserstraat 25), die verbouwd zal worden tot studentencentrum "Plexus" zullen tot in januari 2001 buitenlandse studenten worden gehuisvest. De echte verbouwing begint waarschijnlijk in april 2001.

Er is een vergunning aangevraagd om van de autogarage op de *Jacobsgracht* drie woningen te maken. De garage verhuist naar Leiderdorp.

Het afdak van de fietsenstalling achter de oude Universiteitsbibliotheek (*Rapenburg 70*) is conform de oorspronkelijke tekeningen enigszins verlaagd en steekt nu niet meer boven de tuinmuur van het buurpand uit.

Op de bomen langs het *Galgewater* die in het afgelopen jaar deels gerooid en deels omgewaaid zijn, rust een herplantplicht. Wanneer dit zal gebeuren is echter nog niet te zeggen: omdat de grondwaterstand daar erg hoog is, moet een boomsoort gevonden worden die niet diep wortelt maar wel mooi en stevig staat, of een andere oplossing worden gevonden. Het huidige plantseizoen loopt in april/mei af, en het is mogelijk dat er pas in het volgend najaar bomen terugkomen.

Franceline Hendrikse-Pompe

Denk voor de jaarwisseling aan uw trouwe bezorgers!